

LIKVIDITA VERSUS FINANČNÝ CONTROLLING AKO NASTROJ RIADENIA LIKVIDITY STROJÁRSKÝCH PODNIKOV V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Veronika Špiner

ABSTRACT

Liquidity is one of the indicators showing the company financial situation. Thorough planning and managing the liquidity, which has a significant impact on the financial situation of engineering companies. The relationship between liquidity and financial fixity is reversible as it applies to a financially stable company is able to pay its obligations, while firms in financial difficulty with that is having problems. The starting point for the corporate balance in the short and long term is to ensure the liquidity of the company.

The primary role of engineering companies today is to adapt to market conditions and particularly the management and adapt to a higher level. Top managers make decisions daily basis on the allocation of funds, if you hold money in bank accounts and therefore the impact of each factor is crucial. One of the management tools that help businesses navigate the various financial situations is financial controlling. It represents the concept of financial stability of a company seeking optimum solutions at financial goals liquidity. The aim of the article is to analyze the main management tools determining the liquidity in the segment of engineering companies and to give the view on their impact on the business financial stability.

KEY WORDS

Liquidity. Management tools. Financial controlling. Liabilities. Insolvency. Short-term liquidity. On going liquidity.

JEL CLASSIFICATION

M21, L25

ÚVOD

Strojárske podniky sa vyznačujú istými osobitosťami a odlišujú sa od ostatných podnikov najmä riadením likvidity ako súčasťou finančného riadenia. Tieto osobitosti je potrebné

rešpektovať a brať do úvahy pri tvorbe finančných rozhodnutí a pri riadení v strojárskych podnikoch. Prvoradou úlohou dnešných strojárskych podnikov je adaptovať sa trhovým podmienkam a tomu hlavne prispôbiť aj riadenie na vyššej úrovni. Top manažéri rozhodujú denno-denne o alokácii finančných prostriedkov, či o držaní peňazí na bankových účtoch, a teda poznanie vplyvu jednotlivých faktorov je kľúčové. Jedným z nástrojov riadenia, ktorý podnikom pomáha rozhodovať sa v rôznych finančných situáciách je finančný controlling. Predstavuje koncepciu finančnej stability podniku a hľadá optimum kombinácie vhodných nástrojov na dosahovanie finančných cieľov likvidity.

V predložennom príspevku budeme venovať pozornosť najmä samotnej likvidite a finančnému controllingu v strojárskych podnikoch. V príspevku budeme analyzovať nástroje riadenia likvidity v segmente strojárskych podnikov. Práve kvalita riadenia likvidity ovplyvňuje významným spôsobom prosperitu i budúce hospodárske výsledky podniku.

1 VÝZNAM A ÚLOHY ANALÝZY LIKVIDITY

Analýza likvidity zahŕňa poznávanie zložitých javov a procesov, ktoré sa odohrávajú v transformačnom procese. Tvorí nástroj skúmania a hodnotenia procesov, najmä podmienok, za akých prebiehajú, ako i skúmanie vplyvov a príčinných súvislostí, ktoré tu pôsobia. Uplatnenie analýzy likvidity v podniku zahŕňa ekonomickú stránku činnosti podniku. Každá analýza vychádza z vymedzenia cieľa a prípravy príslušných podkladov a prameňov informácií. Preto jeden z prvých krokov analýzy je zber informácií a ich spracovanie. Zhromažďovanie informácií začína vymedzením požiadaviek na vstupné informácie, na zdroje informácií a na spracovanie informácie. Aby podniky mohli ciele v oblasti riadenia likvidity a peňažných prostriedkov dosiahnuť, musia sa orientovať skôr na integrovaný a dlhodobý udržateľný spôsob finančného riadenia v rámci celého podniku, a to aj v činnostiach, ktoré nie sú zvyčajne typické pre manažérov zaoberajúcich sa riadením likvidity (obchod, pohľadávky a záväzky z obchodného styku a pod.). S úlohami analýzy likvidity v strojárskych podnikoch úzko súvisia uplatňované zásady a metódy v analýze a technika ich spracovania. Metodika a technika vykonávania analýzy sa musí prispôbiť pre každý podnik, musí zodpovedať špeciálnym podmienkam, ktoré vyplývajú z technológie a organizácie výroby, ako aj miestnym podmienkam a celkovej úrovni podniku. Významná úloha, ktorá v tejto súvislosti vystupuje, je výber vhodnej metódy. Zvolená metóda má umožniť poznanie objektívnej reality. Analýza využíva predovšetkým všeobecné metódy poznania, základom ktorých sú metódy vedeckého poznania a logického myslenia. Pre všetky

používané metódy v analýze je spoločné, že sú orientované na skúmanie vzťahov, ktoré v systéme vystupujú a ktoré k nemu patria.

Analýza likvidity podniku je neoddeliteľnou súčasťou finančnej analýzy podniku. Ak má podnik dostatok peňazí na úhradu svojich záväzkov, je otázkou, či by sa časť prevádzkových prostriedkov nemohla využiť inak a efektívnejšie. Ak podnik nemá dostatok peňazí na úhradu svojich záväzkov, je dobré poznať všetky možnosti ako túto situáciu zmeniť. Oslabená likvidita chybným riadením prevádzkového financovania zvyšuje zraniteľnosť firmy - ak nemôže podnik (podnikový manažér) niečo ovplyvniť, hoci by chcel, znižuje sa miera nezávislosti podnikového rozhodovania.

Likvidita je teda najdôležitejším predpokladom zabezpečenia existencie podniku. Ani výrazný rast obratu, ani dynamická koncepcia marketingu a ani najmodernejšia výrobná technológia nemôžu zabrániť úpadku podniku, ako náhle nie je podnik schopný „dostať sa“ k svojim peňažným prostriedkom. Zabezpečenie likvidity je prvoradou úlohou manažmentu každého podniku. J. Sedláček sa venuje skúmaniu likvidity, jej analýze a riadeniu v kontexte finančného controllingu (2011). Analýza likvidity je súčasťou finančnej analýzy podniku.

L. Lesáková (2007) rozumie pod analýzou likvidity posudzovanie miery schopnosti vyrovnávať svoje platobné povinnosti v peňažných prostriedkoch, ktoré plynú z činnosti podniku. Analýza likvidity je zameraná na hodnotenie schopnosti podniku kryť svoje krátkodobé záväzky a tým aj na dosiahnutie krátkodobej finančnej stability. Súhlasím s tvrdením J. Chajdiaka, že analýza likvidity by mala byť starosťou každého finančného manažéra, pretože podnik by mal byť schopný plniť svoje platobné povinnosti – záväzky v každom čase (2011).

V domácej literatúre sme sa stretli s analýzou likvidity ako súčasťou finančnej analýzy, ktorú z hľadiska časovej orientácie členíme na analýzu ex post a analýzu ex ante (Zalai, 2016, Lesáková, 2007). Analýza ex post hodnotí súčasnú finančnú situáciu na základe výsledkov dosiahnutých v minulosti a jej cieľom je nájsť príčiny, ktoré tento stav spôsobili. To umožňuje lepšie pochopiť súčasný stav. Dosiahnuté výsledky už síce nie je možné zmeniť, ale môžu sa pripraviť opatrenia pre budúcnosť. Vo finančnej analýze ex post existuje rozsiahly súbor ukazovateľov, pričom sa členia na ukazovatele likvidity, aktivity, rentability, zadĺženosti a trhovej hodnoty podniku. Je dôležité poznamenať, že všetky ukazovatele spolu súvisia a vplývajú na finančnú stránku podniku, avšak my sa budeme zaoberať len ukazovateľmi likvidity, ktoré informujú o tom ako je podnik schopný svojimi likvidnými prostriedkami kryť záväzky, ktorých splatnosť nastane v priebehu jedného roka.

2 KEÚČOVÉ NÁSTROJE RIADENIA LIKVIDITY V STROJÁRSKYCH PODNIKOKCH

Súčasnou výzvou pre finančných manažérov podnikov nie je krátkodobé riadenie likvidity, ale zabezpečenie generovania cieľovej úrovne peňažných prostriedkov v strednodobom a dlhodobom horizonte tak, aby podnik mohol splácať svoje záväzky voči bankám a zároveň zabezpečoval operatívnu podnikateľskú činnosť. V rozvinutých zahraničných ekonomikách je pojem controlling jedným z kľúčových nástrojov na vytvorenie podmienok pre dosiahnutie krátkodobej aj dlhodobej prosperity každej kvalitnej spoločnosti. Controlling, ako jeden zo základných podsystémov systému riadenia, si zároveň s príchodom zahraničného kapitálu na náš trh získava stále viac pozornosti, pretože podniky pociťujú tlak zo strany konkurencie a zvyšovania cien základných vstupov a bez neustáleho zdokonaľovania systému vnútorného riadenia je nemožné v tejto súťaži uspieť. Controlling slúži na dosiahnutie očakávaných výsledkov tým, že umožňuje hodnotenie a korekciu daného stavu. Hodnotenie je založené na rozpočtovaní dohodnutých ukazovateľov, zabezpečení a porovnaní skutočných a plánovaných hodnôt kontrolných ukazovateľov. Korekcia daného stavu vychádza z analýzy príčin vzniku odchýlok a premieta sa do návrhov na operatívne opatrenia, prípadne až do nového návrhu. Z uvedeného vyplýva, že controlling ako nástroj riadenia plní významnú funkciu koordinácie, t.j. uvedenia do súladu plánovaného a výsledkov kontrolného procesu na základe pragmaticky štruktúrovanej informačnej podpory.

Controlling je orientovaný na budúcnosť, zameraný na ciele, zameraný na „úzke hrdlá“ výroby, a keď ho považujeme za strategický, tak potom je orientovaný prevažne do vonkajšieho prostredia, do prostredia, v ktorom sa pohybujeme, do prostredia trhu, konkurencie. Controlling v tomto význame sa dotýka prakticky všetkých funkčných oblastí podniku, ako sú logistika, personalistika, zásobovanie, financie a ostatné (Chodasová, 2012).

2.1 Finančný controlling ako nástroj riadenia likvidity

Základným predpokladom likvidity je rovnováha príjmov a výdavkov v krátkodobom i dlhodobom horizonte. Nedostatočná likvidita brzdí podnikové zámery a znižuje kredit podniku so všetkými z toho vyplývajúcimi negatívnymi dôsledkami. Prebytky likvidity zasa naopak znamenajú straty z ušlých príležitostí. Cieľom controllingu likvidity je minimalizovať tieto negatívne vplyvy optimalizáciou finančných tokov podniku.

Finančný controlling tvorí jednu z najdôležitejších častí controllingu. Práve tu je v podstatnej miere skrytý úspech či neúspech firmy. Mnoho podnikov tejto časti controllingu

neprikladá až takú vážnosť, ako by mala a väčšiu pozornosť venujú nákladovému controllingu. Je to síce pravda, lebo bez zisku nie je úspech, ale modernejšie teória hovoria, že bez primeraného zisku alebo ekonomického zisku či ekonomickej pridanej hodnoty nie je úspechu. A podstata tvorby ekonomickej pridanej hodnoty a ekonomického zisku je práve oblasťou, ktorá v podstatnej miere patrí práve do finančného controllingu (Chodasová, 2012).

Finančný controlling je subsystemom podnikového controllingu, ktorého cieľom je zabezpečovať likviditu a tým aj finančnú situáciu podniku (Sedláček, 2007, s. 54).

J. Holečková finančný controlling chápe ako riadenie peňažných tokov hlavne navonok podniku, t.j. zabezpečenie jeho likvidity. Podľa F. Kaloudu (2015, s. 122) je finančný controlling začlenený ako subsystem do operatívneho systému controllingu podniku a jeho cieľom je zabezpečenie finančnej rovnováhy podniku v každom okamihu, pri súčasnom zohľadnení cieľov likvidity a rentability. Finančný controlling upozorňuje manažment podniku na problémy, vysiela varovné signály a dáva odporúčania, na základe ktorých riadiaci pracovníci podniku rozhodujú. Ide o podporný systém manažmentu. Z hľadiska obsahu sa finančný controlling zaoberá controllingom krátkodobého majetku, controllingom priebežnej likvidity a controllingom krátkodobých prebytkov a schodkov likvidity.

2.2 Controlling krátkodobého majetku – zásob a pohľadávok

Medzi hlavné úlohy finančného controllingu patrí riadenie procesu využívania kapitálu, pretože vhodný spôsob využívania kapitálu je hlavným predpokladom finančnej a ekonomickej rovnováhy podniku. Finančný controlling sa zaoberá krátkodobým použitím kapitálu, t.j. kapitálom viazaným v položkách krátkodobého majetku. Krátkodobé aktíva predstavujú tú časť majetku podniku, ktorá sa spotrebuje a premení na peniaze v priebehu jedného prevádzkového cyklu (Cisco, 2013, s. 292). Tento kapitál nazývame aj pracovným kapitálom a proces potom controllingom pracovného kapitálu. Pracovný kapitál tvoria pohľadávky, zásoby a finančné účty. Úlohou finančného controllingu je stanoviť optimálny objem zásob, pohľadávok a finančných účtov s ohľadom na možný zisk a riziká spojené s jeho dosiahnutím. Nedostatok pracovného kapitálu môže spôsobiť zraniteľnosť a menšiu flexibilitu podniku a jeho nadbytok vedie k plytvaniu a zbytočnému luxusu.

Zásoby v podnikoch tvorí materiál na sklade (suroviny na výrobu prípadne kancelárske potreby), zásoby vlastnej výroby (polotovary vlastnej výroby, hotové výrobky, nedokončené výrobky) a tovar (konkrétne výrobky). Základnou otázkou pri riadení zásob je otázka ich výšky, t.j. aké veľké majú byť zásoby, aby viazanosť kapitálu v nich neznižovala

podnikovú rentabilitu, aby ich obtiažna realizácia neohrozovala likviditu a zároveň aby ich nedostatok nespôsobil zníženie tržieb. Pri pokuse odpovedať na túto otázku je vhodné porovnať klady a zápory držby zásob. Cieľom je pritom optimalizácia zásob. Za optimálne pokladáme také množstvo zásob, ktoré vedie k minimálnym jednotkovým nákladom na zásoby. Množstvo a vnútorná štruktúra zásob má vplyv na likviditu podniku. Dôležitými aktívami controllingu zásob je ich monitorovanie a kontrola. Na tento účel sa v praxi používajú ukazovatele efektívnosti zásob, a to ukazovateľ obrátky zásob a ukazovateľ doby obratu zásob, ktoré nepriamo súvisia s likviditou.

„Pohľadávky sú právne nároky podniku na rôzne očakávané platby za predané výrobky alebo poskytnuté služby“ (Majdúchová, Neumannová, 2015, s. 234). Hľadanie optimálnej úrovne pohľadávok nie je ľahké, pretože každý posun v ich úrovni pôsobí nielen na predaj a zisk, ale zároveň ovplyvňuje aj cash flow a riziká strát z neuhradenia pohľadávok (Sedláček, 2011, s. 150). Výška pohľadávok je určená predovšetkým úverovou politikou podniku voči odberateľom, resp. zákazníkom a podmienkami podnikového okolia. Pohľadávky členíme podľa doby splatnosti na dlhodobé a krátkodobé (doba splatnosti je kratšia ako 1 rok), pričom z hľadiska skúmania likvidity sú rozhodujúce krátkodobé pohľadávky. Z hľadiska vzniku rozlišujeme pohľadávky z obchodného styku, voči zamestnancom, voči spoločníkom a združeniu, voči finančným orgánom z titulu daní, pohľadávky z investovania v iných obchodných spoločnostiach a ostatné pohľadávky.

Pohľadávky musí podnik do doby úhrady financovať, pritom existuje riziko, že dodávateľ vykoná úhradu oneskorene, alebo že svoj záväzok vôbec neuhradí. Častými predajmi na úver rastú pohľadávky z obchodného styku a tým aj náklady podniku a riziká. Podľa K. Vlachynského (2009, s. 191) závisí objem pohľadávok z obchodného styku od troch základných faktorov, ktorými sú objem podnikom realizovaných výrobkov a služieb, priemerná lehota, na ktorú poskytuje podnik obchodný úver odberateľom (doba inkasa pohľadávok) a platobná disciplína odberateľov. Základnou úlohou controllingu pohľadávok je určiť optimálnu sumu pracovného kapitálu, ktorá má byť viazaná v podnikových pohľadávkach.

V strojárskych podnikoch, v ktorých je pomerne vysoká hodnota zásob, pohľadávky väčšinou netvoria podstatnú časť krátkodobého majetku, ale ich výška závisí od veľkosti podniku a charakteru činnosti. Najčastejším spôsobom úhrady za poskytnuté výrobky/služby je „na faktúru“, t.j. podnik vystavuje faktúru. Pri nepromptnej úhrade môžu vzniknúť na strane aktív pohľadávky, ktoré okrem pozitívneho efektu na výšku predaja prinášajú aj

dodatočné náklady a riziká. Aby sa podniky takejto situácii vyhli, pri odbere väčšieho množstva služieb či výrobkov na faktúru požadujú zálohu alebo platbu vopred.

2.3 Controlling krátkodobých schodkov a prebytkov

Rôzna intenzita peňažných tokov spôsobuje v čase premenlivú veľkosť salda likvidity. Na základe prehľadu o budúcom vývoji salda likvidity upozorňuje finančný controlling na vzniknuté schodky alebo prebytky likvidity a ponúka možné riešenia tak, aby smerovali k zhodnoteniu prebytkov likvidity alebo k zabezpečeniu dostatočných zdrojov na krytie schodkov likvidity.

Prebytky likvidity sú z ekonomického hľadiska pre podnik žiaduce, i keď pri ich nesprávnom riadení môže utrpieť značné straty v podobe ušlého zisku a vzniknutých dodatočných nákladov. Vhodné narábanie s prebytkami likvidity podnik uchráni od nákladov spojených s ich držbou a zabezpečí dodatočný zisk. Finančný controlling ponúka 5 spôsobov riešenia (Sedláček, 2011, s. 162): ponechať peňažné prostriedky na bežnom účte, vložiť peňažné prebytky na termínovaný vklad, investovať peňažné prebytky do majetkových cenných papierov, investovať peňažné prebytky do úverových cenných papierov, využiť voľné peňažné prostriedky na podporu predaja, na predčasnú úhradu záväzkov za nižšiu cenu pri využití skonta a pod.

Opačnou situáciou prebytku finančných zdrojov je deficit finančných zdrojov. Krátkodobé deficity finančných zdrojov v podobe schodkov likvidity je možné vykrývať rozpustením rezerv likvidity, získaním externých krátkodobých zdrojov, urýchlením príjmov, či oneskorením výdavkov, hľadaním zdrojov úpravy hospodárskych plánov (Sedláček, 2011, s. 168). Medzi krátkodobé finančné zdroje zaraďujeme pasíva splatné do jedného roka. Mnohé záväzky môžu byť splatné alebo vypovedateľné okamžite. Medzi krátkodobé cudzie zdroje patria krátkodobé záväzky (voči dodávateľom napr. vo forme obchodného úveru), bežné bankové úvery (napr. kontokorentný úver, zmenkový úver, ručiteľský úver, lombardný úver), krátkodobé finančné výpomoci (emitované krátkodobé dlhopisy, ostatné krátkodobé finančné výpomoci), krátkodobé rezervy.

Základným cieľom finančného controllingu pri riadení krátkodobých schodkov likvidity je zabezpečenie finančného krytia aktuálnych bežných potrieb podniku pri minimálnych nákladoch.

2.4 Controlling priebežnej likvidity

Predpokladom zachovania likvidity podniku je vybilancovanie príjmov a výdavkov v krátkom aj dlhodobom časovom horizonte. Z hľadiska riadenia hotovosti podniku je dôležitá priebežná likvidita, t.j. denná likvidita. „Podmienkou každodennej likvidity možno formulovať v podobe nerovnosti (Sedláček, 2011, s. 174):

$$\text{platobná sila daného dňa} \geq \text{výdavky splatné v danom dni.}^{\text{“}}$$

Platobnú silu podniku tvoria disponibilné prostriedky podniku, t.j. začiatkový stav vkladov, nevyužitý úverový rámec a príjmy daného dňa. Likvidita podniku je ohrozená v prípade, ak podnik nie je schopný splácať svoje finančné záväzky. Z hľadiska controllingu priebežnej likvidity je však nevyhnutné sledovať a riadiť aj likviditu jednotlivých častí podniku, jednotlivých bankových kont, nielen podniku ako celku. Vysoké prebytky resp. schodky na jednotlivých bankových kontách sú neefektívne, preto je potrebné uskutočňovať presuny peňažných prostriedkov. Vyrovnávanie likvidity krátkeho časového obdobia má jednoznačný vplyv na ostatné ekonomické ciele podniku akým je rentabilita a takisto na likviditu podniku v budúcnosti, preto by pri vyrovnávaní nemala chýbať racionalita. Efektívne riadenie priebežnej likvidity je nevyhnutné spájať s prevenciou pred možnými problémami podniku v oblasti likvidity. Zásady preventívneho riadenia priebežnej likvidity sú (Chodasová, 2012, s. 87; Sedláček, 2011, s. 175) : vyhnúť sa oneskoreniam pri úhrade záväzkov, optimálne využívať úverové limity, zabrániť prekročeniu úverových rámcov, efektívne využívať dočasne voľné peňažné prostriedky, regulovať rýchlosť toku peňažných prostriedkov, zabezpečiť disponibilitu flexibilných krátkodobých zdrojov a iné.

Pri riadení priebežnej likvidity majú dôležitú úlohu presné a včasné informácie o stave a pohyboch na jednotlivých bankových účtoch. „Peňažná dispozícia je dôležitou súčasťou finančného controllingu. Obsahuje plánovacie, realizačné a kontrolné aktivity, ktoré vzhľadom na vymedzené denné obdobie nasledujú rýchle po sebe“ (Sedláček, 2011, s. 178). Práve sledovanie, analýza a kontrola peňažnej dispozície je jednou z najdôležitejších činností controllingu priebežnej likvidity. Keďže ide o proces odohrávajúc sa v malom časovom priestore, je náročný na rýchlosť rozhodovania a informačné toky.

3 VÝSLEDKY VLASTNÉHO SKÚMANIA

Cieľom skúmania bolo zistiť, či sa strojárne podniky zaoberajú analýzou likvidity a aký nástroj riadenia používajú v praxi. Prieskum prebiehal dotazníkovou formou, v čase apríl – jún 2016. Subjektom skúmania je analýza likvidity, objektom skúmania sú strojárne podniky.

Reprezentatívnosť výberového súboru sme overili na základe kvótného znaku - sídla podniku. Druhým znakom, prostredníctvom ktorého sme overili reprezentatívnosť súboru, bola veľkosť podniku. V oboch prípadoch sme si zostavili tabuľku s empirickými a očakávanými početnosťami. Napokon sme vykonali Chi-dvadrát test dobrej zhody. Návratnosť dotazníkov bola 61,23%.

Z dotazníka vyberáme 4 otázky a to:

1. Ako často realizujete analýzu likvidity vo vašom podniku?
2. Poskytuje analýzy likvidity dostatok informácií o finančnej situácii podniku?
3. Aké sú prínosy riadenia likvidity vo finančnom riadení vo vašom podniku?
4. Aké nástroje používate pri riadení likvidity vo vašom podniku?

Graf 1 Pravidelnosť realizácie analýzy likvidity v skúmaných podnikoch

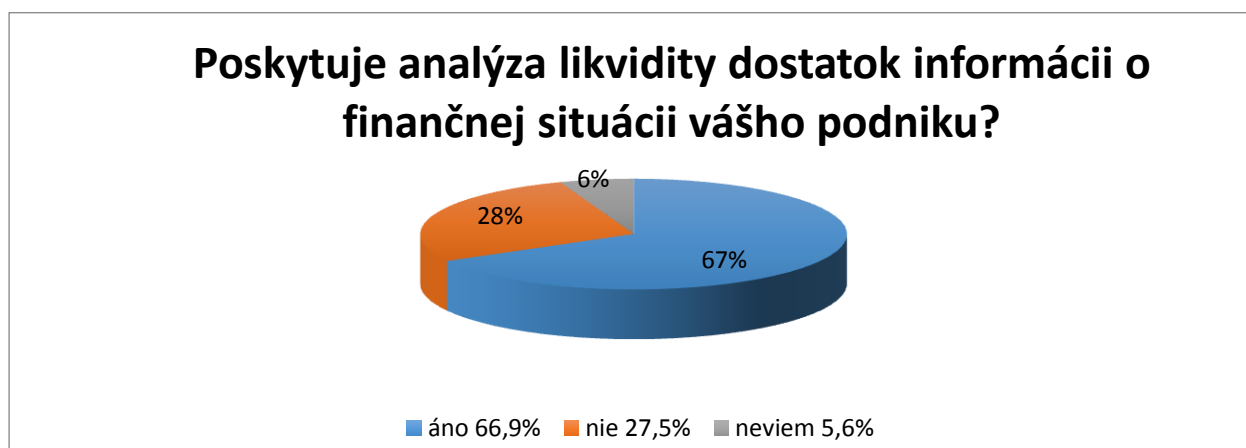
Prameň: vlastné spracovanie na základe výsledkov dotazníkového prieskumu

Strojárske podniky by mali sledovať, analyzovať, riadiť i plánovať finančné operácie pravidelne a zodpovedne. Integrovaným cieľom podnikateľskej činnosti je maximalizácia trhovej hodnoty podniku a tento cieľ je zahrnutý aj v cieľoch finančnej politiky podniku. Súčasťou finančnej politiky podniku je aj trvalá platobná schopnosť, ktorá je nevyhnutnou podmienkou prežitia podniku v trhovej ekonomike, a to na báze pravidelného sledovania pohľadávok a záväzkov plynúcich z procesov. Našich respondentov sme sa pýtali ako často a či vôbec sledujú likviditu resp. faktory ovplyvňujúce likviditu ich podniku.

Zistili sme, že 35 % manažérov sa zaoberá analýzou likvidity minimálne jeden krát za týždeň. Až 55 % manažérov sa venuje analýze likvidity a platobnej schopnosti na dennej báze, kedy sledujú a očakávajú platby na bankové účty, riadia komu sa uhradia faktúry a plánujú pravidelne postupnosť jednotlivých úhrad podľa doby splatnosti.

Manažéri, ktorí sledujú analýzu likvidity jedenkrát za mesiac (10 %) majú podriadených, ktorí ich pravidelne informujú o stave finančných prostriedkov na účtoch a o prípadných úhradách. Manažérov, ktorí sledujú likviditu raz za rok alebo vôbec, na Slovensku nemáme, pretože by nemali dostatočný prehľad o peňažných tokoch a nevedeli by riadiť či plánovať do budúcnosti finančné prostriedky podniku.

V ďalšej otázke nás zaujímalo, či analýza likvidity poskytuje dostatok informácií o celkovej finančnej situácii podniku. Táto otázka bola otvorená a odpovede respondentov uvádzame v nasledujúcom grafe.

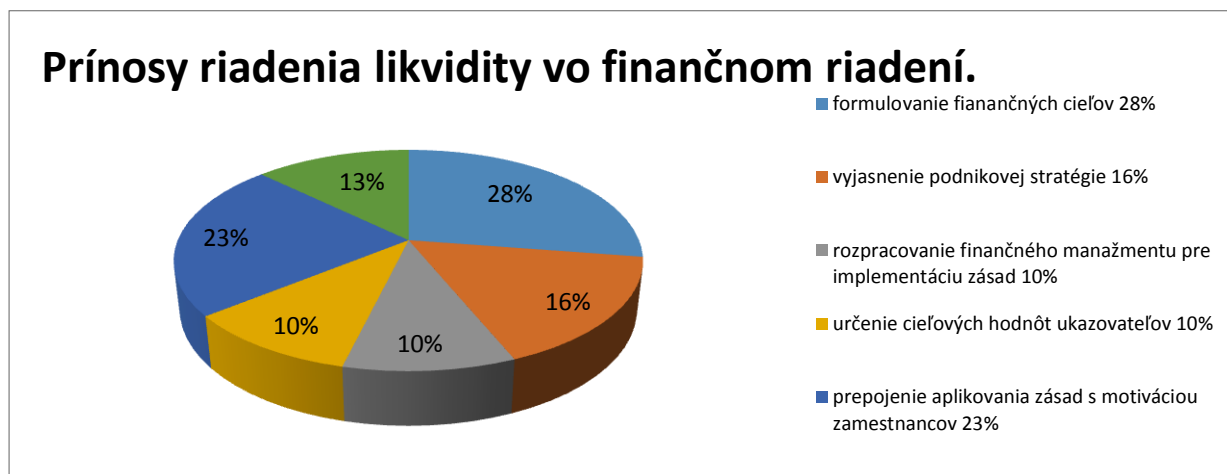
Graf 2 Skúmanie dostatočnosti informácií z výsledkov analýzy likvidity

Prameň: vlastné spracovanie podľa výsledkov dotazníkového prieskumu

Vďaka tejto otázke sme sa dozvedeli, že i napriek 66 % kladných odpovedí, respondenti odpovedali, že likvidita poskytuje v dostatočnej miere informácie o finančnej situácii podniku, no 28 % respondentov nás presviedčalo, že nejde o ucelenú informačnú bázu o finančnej situácii a že k tomu celkovému poskytnutiu finančných informácií prispievajú aj ďalšie analýzy ako napr. analýza aktivity, rentability, analýza trhovej hodnoty, analýza štruktúry podniku a ostatné. Je viac než isté, že súhrn výsledkov týchto analýz je informačným zdrojom celkového finančného obrazu v podniku. Výsledky analýzy likvidity sú informačný zdroj, ktorý informuje o platobnej schopnosti podniku, informuje o záväzkoch, o pohľadávkach, o stave finančných prostriedkov viazaných v zásobách, v obežnom majetku.

V ďalšej otázke sme sa zamýšľali, čo považujú strojárne podniky za prínosy riadenia likvidity vo finančnom riadení. Zo šiestich navrhovaných prínosov riadenia likvidity si respondenti vybrali – formulovanie finančných cieľov (27,42 %), vyjasnenie podnikovej stratégie (16,38 %), rozpracovanie postupnosti krokov finančného manažmentu pre implementáciu zásad (9,98 %), určenie cieľových hodnôt ukazovateľov (10,38 %), prepojenie

aplikovania zásad s motiváciou zamestnancov (23,03 %), zlepšenie komunikácie medzi manažmentom a jednotlivými oddeleniami (12,81 %) a iné (0 %). Viac o prínosoch riadenia likvidity vo finančnom riadení uvádza graf 3.

Graf 3 Prínosy riadenia likvidity vo finančnom riadení podniku.

Prameň: vlastné spracovanie podľa výsledkov dotazníkového prieskumu

Respondenti označili za najväčšiu prínos riadenia likvidity - formulovanie finančných cieľov (27,42 %) a hneď na druhom mieste – prepojenie aplikovania zásad s motiváciou zamestnancov k zmenám (23,03 %). Dôležitou aktivitou pre efektívne riadenie likvidity je hlavne formulácia finančných cieľov, aby sa podnik mohol posúvať vpred a nestagnovať. Keď je jasný, zrozumiteľný a jednoznačne formulovaný cieľ podniku, je ľahšie ho dosiahnuť. Mnohé podniky práve správnym formulovaním finančných cieľov dosahujú výborné výsledky. Efektívna organizácia procesov súvisí so správnou motiváciou zamestnancov.

V ďalšej otázke sa pýtame respondentov, ktoré z uvedených nástrojov riadenia likvidity odporúčajú aplikovať v podnikoch strojárskoho priemyslu. Na výber bolo 5 nástrojov riadenia likvidity, ktoré mohli respondenti označiť. V tabuľke 1 uvádzame jednotlivé odpovede vyjadrené percentuálnym hodnotením.

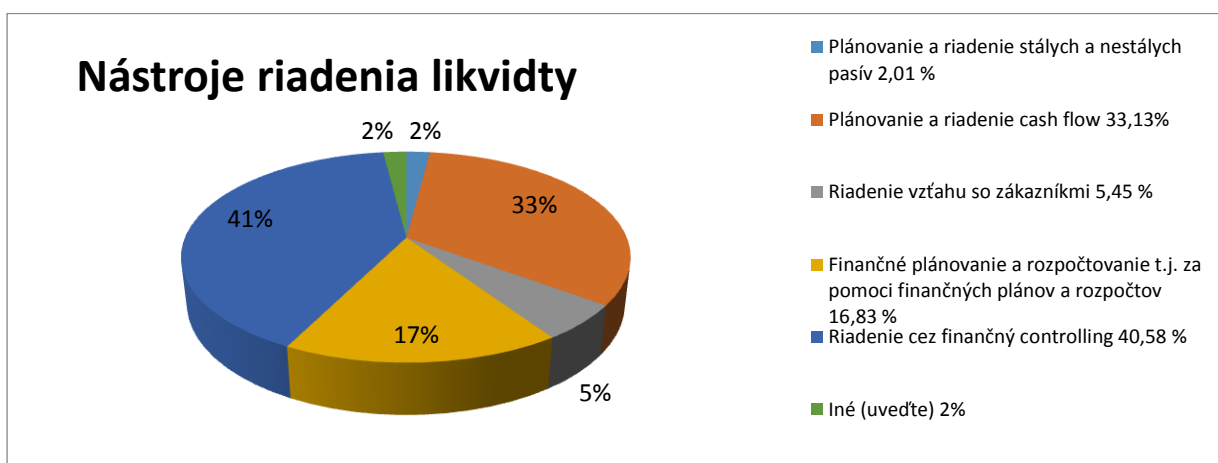
Tabuľka 1 Nástroje riadenia likvidity v strojárskych podnikoch

Nástroje	Percentuálny podiel
Plánovanie a riadenie stálych a nestálych pasív	2,01 %
Plánovanie a riadenie cashflow	33,13 %
Riadenie vzťahu so zákazníkmi	5,45 %
Finančné plánovanie a rozpočtovanie t.j. za pomoci finančných plánov a rozpočtov	16,83 %

Riadenie pomocou finančného controllingu	40,58 %
Iné (uveďte)	2 %

Prameň: vlastné spracovanie podľa výsledkov dotazníkového prieskumu

Spomenieme tri najdôležitejšie označenia a to – riadenie pomocou finančného controllingu (40,58 %), plánovanie a riadenie pomocou cash flow (33,13 %) a finančné plánovanie a rozpočtovanie t.j. za pomoci finančných plánov a rozpočtov. Tieto tri nástroje sú považované za najčastejšie používaný nástroj riadenia likvidity v strojárskych podnikoch. Až 2 % opýtaných respondentov uviedlo možnosť iné, konkrétne uviedli nástroj Balanced Scorecard alebo poňali tieto nástroje ako celok a uviedli, že používajú všetky uvedené možnosti. Jednotlivé odpovede respondentov v percentuálnom vyjadrení sa nachádzajú v grafe 4.

Graf 4 Odporúčané nástroje riadenia likvidity v strojárskom priemysle.

Prameň: vlastné spracovanie podľa výsledkov dotazníkového prieskumu

Aplikovanie korektných nástrojov riadenia likvidity napomáha správne smerovaniu podnikov v strojárskom priemysle. Plánovaním a riadením finančných tokov sa predchádza rôznym ťažkostiam spojeným s celkovým fungovaním a existenciou podniku. Finančné riadenie je nevyhnutným nástrojom riadenia finančného vývoja podniku a predpokladom zabezpečenia jeho priaznivej finančnej stability. Dlhodobé finančné plánovanie je nevyhnutné najmä vo veľkých podnikoch, v malých podnikoch je skôr v rovine úvah majiteľa podniku. Plánovanie sa používa v podnikoch ako nástroj presadzovania podnikovej politiky, jej stratégií a cieľov.

ZÁVER

Za finančne stabilný podnik považujeme ten, ktorý je v určitom časovom okamihu a s ohľadom na budúcnosť schopný naplňať svoj zmysel existencie. Dlhodobým ekonomickým cieľom každého podnikateľského subjektu je dosiahnuť zhodnotenie vynaložených peňažných zdrojov podnikového kapitálu vo forme zisku. To je len ťažko realizovateľné bez toho, aby mal podnik trvalú schopnosť vytvárať pozitívnu platobnú silu vo vzťahu ku svojim krátkodobým i dlhodobým záväzkom, čiže aby bol likvidný.

V strojárskych podnikoch sa neustále zvyšuje konkurencia na trhu. Podniky sa snažia byť likvidné i v podmienkach neustále sa meniacich vplyvov vonkajších činiteľov, a to najmä vývoja ekonomického či politického prostredia. V dôsledku zvýšenej citlivosti odvetvia rastie aj naliehavá potreba prispôbiť sa čo najrýchlejšie a najlepšie zmenám okolia a odpovedať na ne aplikovaním vhodných manažérskych techník na zabezpečenie konečného úspechu podniku. Základnou podmienkou úspechu podniku, ako aj jeho existencie na trhu z krátkodobého i dlhodobého hľadiska, je naplňanie vopred stanovených cieľov. Medzi hlavné ciele každého podnikateľského subjektu patrí dosahovanie zisku, dlhodobá schopnosť samofinancovania a zároveň zabezpečenie krátkodobej likvidity. Nedosiahnutie niektorého z cieľov môže ohroziť stabilitu a platby schopnosť podniku.

Keďže práve na likvidite sa buduje imidž a dobré meno podniku, podnik by mal byť likvidný v každom okamihu svojej činnosti. Podnik, ktorý nie je schopný uhrádzať svoje záväzky, sa vystavuje riziku straty dobrého mena, a tým aj konkurencieschopnosti, čo môže viesť k jeho bankrotu. V dôsledku insolventnosti stráca podnik dôveru svojich dodávateľov, nemá možnosť poskytovať obchodný úver, čím stráca potenciálnych odberateľov, má ťažkosti získať nové úvery. Je preto nevyhnutné venovať pozornosť faktorom, ktoré ovplyvňujú a zhoršujú platobnú schopnosť podnikov. Následne pomocou podporného systému manažmentu, finančného controllingu, upozorniť manažment podniku na problémy, vysielat' varovné signály a poskytovať odporúčania, na základe ktorých riadiaci pracovníci podniku prijímajú rozhodnutia s cieľom zabezpečiť finančnú stabilitu a platobnú schopnosť podniku.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

CISKO, Š, KLIŠTIK, T. 2013. Finančný manažment podniku II. Žilina: EDIS, 2013. 775 s. ISBN 978-80-554-0684-8.

HOLEČKOVÁ, J. 2008. Finanční analýza firmy. Praha: ASPI, 2008. 208 s. ISBN 978-80-735-7392-8.

CHAJDIÁK, J. 2011. Ekonomika firmy. Bratislava: Statis. 2011. 224 s. ISBN 978-80-856-5964-1.

CHAJDIÁK, J. 2014. Analýza tržieb. Bratislava: Statis. 2014. 99 s. ISBN 978-80-856-5979-5.

CHODASOVÁ, Z. 2012. Podnikový controlling. 2012. s. 162. ISBN 978-88-0856-59570-2.

KALOUDA, F. 2011. Finanční řízení podniku. Praha: Aleš Čeněk, 2011. 299 s. ISBN 978-80-738-0315-5.

KALOUDA, F. 2015. Finanční analýza a řízení podniku. Praha: Aleš Čeněk, 2015. 284 s. ISBN 978-80-7380-526-5.

LESÁKOVÁ, Ľ. A KOL. 2007. Finančno-ekonomická analýza podniku. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Ekonomická fakulta, 2007. 207 s. ISBN 978-80-8083-379-4

MAJDUCHOVÁ, H., NEUMANNOVÁ, A. 2015. Podnikové hospodárstvo pre manažérov. Bratislava: Wolters Kluwer, 2015. 264 s. ISBN 978-80-816-8169-1.

SEDLÁČEK, J. 2011. Cashflow. Brno: ComputerPress, a.s., 2011. 152 s. ISBN 80-251-3386-6.

VLACHYNSKÝ, K. A KOL. 2009. Podnikové financie. Bratislava: IuraEdition, 2009, 524 s. ISBN 978-80-8078-258-0.

WIELEN, L., ALPEN, W., BERGEN, J. 2003. International Cash Management: A Practical Guide to Managing Cash Flow, Liquidity, Working Capital and Short-term Financial Risk.

Riskmatrix, ABN AMRO Bank's Global, 2003. ISBN 90-802223-8-6.

ZALAI, K. A KOL. 2016. Finančno-ekonomická analýza podniku. Bratislava: SPRITN2 s.r.o. 2016. 487 s. ISBN 978-80-89710-22-5.

KONTAKT

Ing. Veronika Špiner

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici

Ekonomická Fakulta

Katedra ekonomiky a manažmentu podniku

Tajovského 10

975 90 Banská Bystrica

veronika.spiner@gmail.com